

29.УЧЕНИЧЕСКИ ЛИТЕРАТУРЕН КОНКУРС
„ЕМИЛИЯ АЛЕКСАНДРОВА“
НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „РАЗВИТИЕ - 1869“ ГР. ВРАЦА
2024 година, гр. Враца

НАГРАДЕНИ ТВОРБИ

РАЗДЕЛ ЕСЕ:

Първа награда - Габриела Георгиева Коцева

12 клас при ПЕГ „Йоан Екзарх“ гр. Враца за есето

Светът без книги

Книгите са мост между поколенията, тъй като носят информация за миналото, настоящето и бъдещето. Привидно те са просто част от материалния свят, но съдържанието в тях е съкровищно, те съхраняват знание, разказват истории, дават глас на мислители, които променят света.

В свят без книги човечеството би изгубило важен източник за съхранение и разпространение на знание, което ще доведе до ограничение в интелектуалната и културната дълбочина на обществото. Книгите играят съществена роля в образованието, развиват критическото мислене и въображението. Те са „храна“ за човешката креативност и идеи и без тях обществото би било по-лесно манипулируемо и по-ограничено. В съвременния свят, въпреки изобилието от технологии и начини за получаването на информация с един клик, четенето се модернизира все повече. Предпочитани са книгите, играещи ролята на наръчници, които помагат на хората да избягат от външния свят и да постигнат вътрешен мир.

Модернизирането на училищните кабинети с нови технологични средства прави преподаването по-лесно и интересно, заради възможността от използването на различни интерактивни методи. Въпреки това най-ефективно

си остава обучението чрез книги и учебници. Като започнем от основите, които залагат учителите в децата в ранните им години до края на училищния път, а дори и след това, почти всички придобити знания са от четене. Не е от съществено значение дали четивото е тясно свързано с учебния материал, или е избрано по лични предпочитания, важно е то да се превърне в част от ежедневието, с което да се обогатяваме, но и да разпускаме. Всичко това изгражда личността и извисява духовно до ниво, в което ясно чрез богатия набор от думи, които сме усвоили, да защитаваме и отстояваме себе си и гледната ни точка. Неслучайно, юристите ежедневно четат, за да могат да убеждават отсрещната страна и да дават релевантни доводи. Това освен тяхна професия, оставя и отражение в личния живот, тъй като аргументацията им е по-убедителна.

В света има два вида доказателства за предците ни- писмени и веществени. Веществените онагледяват аспекти от живота преди, докато писмените дават обстойна информация, с която хората добиват много повече знания, някои от тях приложими и днес. Всичко това е част от културното наследство, което е помощно средство за това хората днес да знаят къде се намират, как е било преди тях, за да знаят как да продължат. Тази информация е важна, защото хората се раждат с цел, а тя е именно да надграждат и модернизират света, като по този начин животът и съпътстващите го трудности стават лесно преодолими, а продължителността му става по-висока. Книгите са пазители на културното наследство и без тях колективната памет би била изгубена или изкривена. Много ценни произведения на изкуството, литературата и философията, несъществуващи биха оставили „бяло петно“ в човешкото разбиране и история. Невъзможността да се пише, също би оставило траен отпечатък, тъй като това е един от начините за описване на преживявания, но и най-ясно се пренася емоцията в читателя, защото когато гледаме нещо, виждаме обвивката, но чрез думи може да се опише и преживяното от вътрешния ни свят. Книгите създават връзки и между различните култури, защото те позволяват хората да се запознаят с чужди перспективи и идеи, което насърчава толерантността и разбирането. В свят без тези качества, социализирането щеше да бъде предизвикателство, а това би довело до по-изолирани общества. Последствията ще бъдат дълготрайни, което ще допринесе за по-бързото изчезване на човешкия вид, тъй като той е тясно обвързан със социалния живот.

Креативността е онова интуитивно, първосигнално чувство, което хората не носят постоянно, а се появява в най-правилния момент. За развитието му трябва да има постоянни дейности, които да го подхранват, защото „заровиш“ ли го веднъж под почвата на действията, които се извършват автоматично,

възвръщаемостта е много трудна. Книгите са източник на вдъхновение и креативност. Те позволяват на читателя да съпреживее разказаното, като това се случва само чрез въображението. Влизането във въображаеми светове, истории, човешки мисли насърчава творческото мислене. Във всеки човек се крие изкуството под някаква форма, което когато се практикува има терапевтичен ефект. То успокоява, балансира и освобождава. В свят без книги, креативността би отсъствала, а това ще доведе до негативни резултати в иновациите, които са от съществена роля в човешкия живот. Чрез тези материални придобивки получаваме сведения за миналото. Липсата им ще отведе хората до неизвестност за това от къде и как са се появили. Литературните произведения изразяват идеи и емоции. Те дават глас на авторите и свобода за читателите да откриват общи теми и ценности.

Невъзможно е да си представим света без книги, тъй като те не са просто сборници с правилно свързани думи, а основа за човешкото развитие и култура. Те носят сведения за предците ни и разказват истории, от които да извлечем лична поука. Най-често възрастните казват: „Докато не го преживееш, няма как да разбереш“, но книгите са тук, за да ги опровергаят, тъй като чрез тях може да избегнеш последствията на някои ситуации, защото вече емоционално си минал през нещо подобно и знаеш края. Културното богатство на света и човека нямаше да е същото без книгите, затова в този контекст е от решаващо значение да ги ценим и съхраняваме, защото те са неразделна част от това, което ни прави хора.

Габриела Коцева

Втора награда - Маргарет Христофорова Тодорова

11 клас при СУ „Отец Паусий“ гр. Враца

Изкуственият интелект и естествените емоции

„Обичам те“ - колкото е трудно да го чуеш и изпитаеш, толкова е лесно го прочетеш. Реших да пробвам какво е да комуникираш с изкуствен интелект. Отговорите му бяха бързи и точни, а изреченията завършени и без грешки. Задавах му въпроси, свързани с история, география и физика. Всеки отговор беше точен. Поставях му и философски въпроси, отговорите му отново бяха

научни и автоматични. Казах му „Обичам те“, а той ми отговори „И аз те обичам“. Обзеха ме странни мисли. Дали когато се почувствам самотна, този робот ще ме подкрепи, ще ме изслуша и ще ме обича? Дали може всъщност да обича истински или казва тези така трудни за изричане красиви думи на всеки, който има нужда? Но след това усетих, че в мен го няма онова чувство, което може да ми даде човекът срещу мен, когато ме погледне и усетя любовта в очите му.

В днешно време изкуственият интелект е доста развит и продължава да се развива с бързи темпове. Ползите от него са големи в напредването на технологиите, но не и в развитието на обществото. Естествените човешки емоции не могат да бъдат предадени през обектива на симулирания интелект.

Последните години се наблюдава развитието на приложенията с така наречените „чат ботове“. В тях можете да пишете с изкуствен интелект, който ви дава съвети, помага ви в училище, можете да поискате снимка и той автоматично ви генерира такава, която не е правена от фотограф, а е създадена изкуствено в рамките на няколко секунди. Тези „чат ботове“ могат да правят много неща, но минусът им е точно в емоциите. Те не могат да напишат есе така, както човек би могъл. Не дават правилни отговори на въпроси, за които е нужно абстрактно мислене. Не могат да пресъздадат чувството, с което е нарисувана картина. Не биха могли да изслушат така, както го прави най-близкият и да те докоснат с неговите думи, прегръдки и съвети.

Наскоро гледах видео на Слави Панайотов, в което се говори за проблем, който засяга кино индустрията. Учени са изобретили начин изкуственият интелект да създава цифров клонинг на популярни актьори. Благодарение на това от реални актьори може вече да няма нужда. Безумен е фактът, че вече е нужно те да защитават лицето си с авторски права. Разбира се, това доведе до сериозно недоволство сред актьорите и любителите на кино индустрията. Според мен талантът е нещо, което не може да бъде заменено, именно заради любовта на артистите към публиката и старанията, които полагат, за да покажат емоциите, които персонажът им изпитва. Работата на тези хора е да ни предадат чувства.

Хората са създадени така, че когато има нещо ново около тях, подхождат с предразсъдъци. Страхът от новото е страх от промяна на обичайното и познатото. Не знаем дали това, което се прави в лабораториите, е нещо опасно. Не знаем също така как биха реагирали другите хора на него. Страхът от новото е и в мен. Страх ме е хората да не развият роботите и изкуствения интелект дотолкова, че вече да няма нужда от хора или пък човешката дейност да се ограничи до минимум. Технологиите за жалост се развиват точно в тази посока. Те сякаш се опитват да унищожат човешките черти, които ни отличават от

машините. Развитието им няма как да се спре, но можем да отхвърлим безрезервното приемане на всяко ново нещо, защото е модерно.

Маргарет Тодорова

Трета награда - Ягодинка Петрова Григорова

11 клас при СУ „Васил Кънчов“ - Враца

СВЕТЪТ БЕЗ КНИГИ

Светът без книги е сравним с дърво без корени – както дървото би паднало, ако липсваха корените, които го придържат към земята, така и светът би рухнал с грохот без своите безценни съкровища – книгите, които му дават познание и са основата, която го крепи. Сравним е и с безкрайна нощ без звезди. Би било тъмно без пламъка на свещта от знание и пусто без прелестите на думите прочувствени, които обогатяват ни вътрешно. Книгата е огледало на човешката душа и глас на мислите, свенливо прикрили се вътре в нас. Тя е нежната прегръдка, която ни утешава от многото ни проблеми битови, които може и да са пращинка неугледна в цялата вселена, но нас терзаят ни дълбоко.

Книгите предоставят свобода на въображението ни и отварят широко кръгозора ни. Като завърнали се пролетно време волнокрили птички, реещи се високо из небесата, сякаш се опитват да докоснат слънцето и луната, да се слезат с греещите ярко звезди, които суетно оглеждат се в морските води, така и книгите дават ни криле. Криле, чрез които се пренасяме в светове, оставящи своя отпечатък в съзнанието ни и които ние отказваме да напуснем, защото носят ни утеха и наслада. Както житните класове, поклащащи се през лятото в синхрон с повеея на вятъра, са храна за тялото, така книгите хранят ума. Както песента на есенният дъжд, потропващ мелодично по стъклото на прозореца, отмива парещите следи жарките слънчеви лъчи, така и приказните картини в книгите снемат напрежението от ежедневието. В книгите търсим убежище от жестокостите на света, също както земята и първите пролетни цветя се крият от студа под снежната завивка. Както търсим спасение от сивия задъхан град сред свежестта на горските дебри, така и книгите са глътката свежест сред рутината на всекидневието.

Нищо не е по-безценно от това да се прибереш у дома, да хванеш книга в ръка, да я разлистиш и да четеш в захлас, като за миг прогониш всяка болка, скръб и мъка, които често спохождат ни по пътеката, която сме поели, наричаща

се живот. Книгите са вечният буен пламък на мъдростта – също както Прометей дава на простосмъртните огъня, така и те предават ценни житейски уроци, които дълго остават да звучат като ехо в съзнанието ни. Книгите са живата вода, от която, като отпием жадно, черпим вдъхновение да погледнем на света и живота от красивата им страна. Книгите са плодородна почва. Всяка думичка, изпъстрила страниците им, е като посято семенце, което, веднъж попаднало в ума ни, пониква и расте в нови разбирания за функционирането на света. Както казва Джесамин Уест: „Книгата разкрива истини, които действителността прикрива“. Книгата буди съзнанието ни и изважда на показ действителността такава, каквато е, дори често преекспонирана чрез художествени образи и разкрасена, за да ни вдъхне дори малко надежда.

Книгата е дом, през чиято врата, като пристъпим, оставаме завинаги в топлината на думите, обгръщащи ни с уют и романтика. Там ние вярваме в любовта, онази чистата, святата, истинската, която граници не познава и всяко предизвикателство преодолява. Оттам се пренасяме в тайнствени земи, пълни с чудновати образи, или пък в свят на ужаси, населен не само със скритите чудовища под леглото или в тъмните кътчета на гардероба, заради които като деца отказвахме да си легнем, ала и с тези, които са потънали в дълбок сън вътре в нас.

Притаяваме дъх, разлистваме още страници и все не ни стига прочетеното. Нуждата да се потопим в спокойните води на думите се увеличава и четем ли, четем още. Вдъхновени от докосващото творчество на твореца, стигаме до онзи сублимен момент да се отдадем на обзелите ни чувства и да ги излеем на хартия. Докато нощта спуска звездния си воал, а пламъчето на свещта тихо припуква и пръска снопове светлина из стаята, да се отпуснем с химикал в ръка и да се освободим от напрежението на многото емоции. Сетне като оставим късчета от съкровения си размишления върху тази хартия, в която сме открили утеха, прилежно скриваме я от очите на другите.

Как ли би изглеждал светът без книги? Като ден без слънчеви лъчи, като нощ без луна и блещукащи звезди, като необятно море без вълни, като застинали във времето часовници, като градина, лишена от красотата на цветята. Щяхме да усещаме самота, защото книгата е нашият вечен другар. Защото да четеш, е като да разговаряш с човек. Колкото по-повърхностно виждаш думите, толкова повече не долавяш тайния им смисъл, умело прикрит зад маска на усмивка и привидна радост. Книгата е много по-голяма отвътре, отколкото изглежда отвън, много по-дълбока и от океан, по-всеобхватна от вселената безкрайна. Също като душата човешка.

О, тъй гол би бил светът без одеждите дивни на книгите красиви!

Ягодинка Григорова

РАЗДЕЛ ПОЕЗИЯ:

Първа награда - Не се присъжда

Втора награда - Не се присъжда

Трета награда - Анелия Христова Цветанова

11 клас при СУ „Христо Ботев“ - Враца

Всеки човек е една вселена

„За абсурдния дух разумът е безполезен и отвъд него няма нищо.“

Албер Камю

Ние изградихме дявола,
и ние изградихме Бога
Ние разграничихме добротата,
от истинската същност на природата.

Ние създадохме войната,
и убийството на свои братя.
После сложихме чертата,
между глупостта и мъдростта.

Разумът вълните го отмиват,
попада в плена на сетивността.
Отливите в приливи изменят се,
и го връщат у човека - обратно на брега.

Додето има разум, трябва да си храбър,
иначе сред масите оставаш скрит,
че страхът е нашият Минотавър,
а разумът заточен е във Крит.

Нека спрем за малко!
Накъде отиваме?

Разумът, дори да бяга,
от Минотавъра да види свобода,
дали сетивността ще го пристяга,
или този път съвременността?

Съвременност на празните души!
А разумът ще иде надалече,
но тогава пак ще се руши
под екраните, и късно ли е вече?

Където самотата иде да гостува,
където някой се не чувства човек,
изкуственото там ловува-
проклятието на новия век!

Сещам се как ние изградихме дявола,
и отново, ние изградихме Бога.
Направихме го с помощта на разума,
а изкуственото ще го пороби.

Поощрителна награда - Емили Венциславова Димитрова

8 клас при СУ „Отец Паисий“ – Враца

Светът без книги

В безкрайния свят без книги и думи,
Светът, изгубен в пустинята, сякаш губи.

Без книги мъдростта в сърцата спи
и мрак обгръща пътят, над който лети.

Без книги светът е като град без улици,
изгубен в безметежие, като живот с блудници.

Липсва песен на вятъра и писмо на вълните,
без книги душите са ограбени като лъжите.

В свят без книги – безмълвен тъмнината владее,
празнота се върти без душевни пътеки и дреме.
Без страници от мъдрост, без думи, които даряват,
сърцата остават в дълбоки мисли и пленяват.

Без страници пътят е тъмен без цвета си,
сърцата скърбят, душите губят смелостта си.
Без книги въображението сякаш ограбено загива
и светът в пустинята на невежеството се срива.

Но в душите, населени с книжни страници,
светлината търси пътя към нови граници.
Там, където думите тъмнината пречупват,
нов свят се ражда и сърцата ликуват.

О, дайте на думите крила да летят,
извисени във въздуха, като звезди блестят.
С книгите светът е пълен с чудеса,
в тях се крие сила, надежда, доброта.

Специална награда на журито за есето на Денис Х. Даил
10 клас при Професионална гимназия по търговия и ресторантьорство

Светът без книги

„Магическото се крие само в онова, което книгите казват, в начина, по който те съшиват една с друга отделните части на вселената, така че тя да изглежда като нещо цяло.“

Рей Бредбъри из „451 градуса по Фаренхайт“

Да си представим свят без книги е като да си представим свят без цветове, без звуци, без мечти. Книгите са не просто съвкупност от подредени букви, те са портали към безкрайни вселени, към неизчерпаем извор на знания, емоции и вдъхновение. Да изчезнат от живота ни, би означавало да се лишим от съществена част от човечността си.

Ако човек иска да си представи свят без книги, просто трябва да прочете научно-фантастичния роман на Рей Бредбъри "451 градуса по Фаренхайт". Името на книгата идва от свойството на хартията да се самозапалва при тази температура. Романът описва общество, което насърчава масовата култура и потребителското мислене, а книгите са забранени и подлежат на изгаряне. Затова хората стават еднакви и оглупели до безумие. Всички са еднакво незаинтересовани, еднакво втренчени в гигантски монитори, поставени в домовете им, на които тече постоянна версия на реалити шоута – група глупави хора, разказват на други глупави хора скучния си живот. Всички умствени дейности са забранени и изкоренени, а четенето и притежаването на книги се наказва със съд и затвор. Понякога дори със смърт. Пожарникарите са се

превърнали в хората, които горят анатемосаните книги и колят и бесят нещастните притежатели на интелектуална собственост. Разговорите са отживелица и досадно занимание, а най-желаната придобивка е поредният огромен ТВ екран. За собствено мнение пък, не може и дума да става. И точно заради това книгите са такъв враг. Защото те засаждат семенцата на критичното мислене, те показват различното, чуждото, обратното.

Малко е страшно, когато човек чете тази книга. Защото има чувството, че Бредбъри описва действителността на нашето дигитализирано общество, макар и през далечната 1953 година.

За щастие ги има и добрите герои в историята. Малката опозиционна група на хората-книги се заема да спаси духовното богатство, като всеки член научава наизуст някоя книга, за да я направи достъпна за следващите поколения.

Романът на Бредбъри ясно показва огромното значение на книгите за едно общество. Без тях бихме загубили достъп до огромна част от човешката история, култура и наука, бихме се превърнали в безпаметна маса, неспособна да съхрани своята уникалност. Чрез книгите се предава езикът, традициите, ценностите и светогледът на даден народ. Книгите ни дават възможност да пътуваме в други светове, да се срещаме с различни герои и да преживяваме невероятни истории. Без тях въображението ни би било ограничено, а способността ни за творчество би се изчерпила. Четенето на книги развива нашето критично мислене. Те ни карат да анализираме, да поставяме под въпрос и да формираме собствено мнение, запазват ни от манипулации и пропаганда, дават ни способността да разграничаваме фактите от фикцията. Книгите ни позволяват да се поставим на мястото на други хора, да изпитаме техните емоции и да разберем гледната им точка. Без тях бихме били по-егоистични и безразлични към проблемите на околните.

Затова смятам, че светът без книги би бил беден, мрачен и бездушен. Книгите са не просто забавление, те са необходимост за нашето духовно и интелектуално развитие. Нека ценим това безценно богатство и го предаваме на бъдещите поколения.